

Lastuja luokkaan

Juhani Ahon lastujen kokoelma *Uudisasukas ja muita lastuja* (SKS 2011) sopii hyvin koulukäsittelyyn. Kokoelmassa on 22 lastua ja lisäksi Ahon laajahko novelli *Hellmannin herra*. Lastuista erottuvat selvästi rakkausaiheet ja yhteiskunnalliset teemat, mutta Aho pohtii myös taiteen merkitystä, kalastusta ja intohimoista suhdetta harrastukseen. Ohessa on esimerkkejä tehtävistä, joiden avulla lastuja voi luokassa käsitellä. Lisää tehtäviä on ÄOL:n nettisivuilla.

Peruskouluun

Luovaa kirjoittamista

Ainoa poika

– Laadi lehtikirjoitus otsikolla *Vanha seppä muistelee*.

Wilhelmiina Wäisänen

– Kirjoita naistenlehteen Wilhelmiina Wäisänen henkilökuvaa sarjaan *Naisen elämää*.
– Kirjoita lastuun jatkoa: miten Wilhelmiina Wäisänen otetaan kotona vastaan?

Sasu Punanen

– Kirjoita Sasu Punasen ohjeet saunojalle.

Pyöräraivoilija

– Kirjoita Ahon mallin mukaan lastu, jossa esittelet nykyihmisen intohimoista suhdetta johonkin oman aikamme ilmiöön. Tavoittele yhtä rytmikästä ilmaisua kuin Aho käyttää.

Mennyttä kalua

– Kirjoita lastun taiteilijan tarina ennen lastun tapahtumia.

Rakkauden kirje

– Kirjoita a) lastun kertojan kirje Fannylle ja/tai b) Fannyn vastauskirje lastun kertojalle.
– Fanny ja Hanna (ks. samanniminen lastu) tutustuvat Facebookissa. Kirjoittakaa parityönä heidän ajatuksiaan seurustelusuhteista: toinen kirjoittaa Fannyna, toinen Hannana.

Kesäinen unelma

– Kirjoita Marin tarina, jonka hän kertoo vanhana lastenlapsilleen lastun kuvaamasta kesästä.

Purjeita kuivaamassa

– Kirjoilija Minna Canth kirjoitti aikanaan vastanovellin Ahon lastulle: *Mutta mitäs tapahtui meille rouville sillä aikaa kun miehemme olivat purjeita kuivaamassa?* Kirjoita samasta aiheesta!

Ruokarouva

– Kirjoita tarina nykyajan ”ruokarouvasta”.

Kannikka

– Lue kuvaus siitä, miten lastun mies syö leipäänsä, ja kirjoita kuvaus omasta syömisestäsi silloin, kun olet oikein nälkäinen.
– Kirjoita lastulle jatkoa: mitä miehelle tapahtuu junamatkan jälkeen?

Keskustelutehtäviä

Ainoa poika

- Minkälainen asenne kertojalla on lastun alussa? Miten asenne muuttuu?

Wilhelmiina Wäisänen

- Mitä saamme lastun perusteella tietää 1800-luvun lopun Suomesta?
- Miksi Wilhelmiina Wäisänen vaikuttaa olevan tyytyväinen junamatkanalla? Miten hän on rakentanut oman elämänsä onnen?

Pyöräraivoilija

- Minkälaisiin nykyajan ilmiöihin lastun intohimoista harrastajaa voi verrata? Minkälaisia muotoja harrastaminen voi äärimmillään saada?

Taiteilija joka oli maalannut paljaan naisen

- Mistä asioista taiteilijan morsian ja tämän vanhemmat loukkaantuvat?
- Minkälaiset taideteokset herättävät nykyään pahennusta? Miksi?

Hanna

- Onko Hannan elämäntapa, toisten puolesta toimiminen, oikein?
- Minkälaisia ohjeita antaisitte Hannalle?
- Lue myös lastu *Toisille*. Onko toisten hyväksi eläminen tuttua nykyihmisille? Millaisia nämä ihmiset ovat? Miten sellaista elämäntapaa voi toteuttaa, vai voiko?

Rakkauden kirje

- Pohtikaa, minkälaista on nuoren miehen rakkaus tämän ja *Kesäinen unelma* -lastun mukaan.

Siihen aikaan kun isä lampun osti

- Miten vanha ja uusi kulttuuri tai tekniikka nykyään kohtaavat? Mitä kaikkea lastun lamppu voi symboloida?

Toiselle asteelle

Tekstitaidon tehtäviä

Ainoa poika

- Minkälaisia tunteita lastu käsittelee?
- Mikä on lastun motiivi ja sen merkitys lastussa?

Wilhelmiina Wäisänen

- Minkälainen on kertojan asenne Wilhelmiina Wäisäseen? Minkälainen muutos siinä tapahtuu?
- Mitä saamme lastun perusteella tietää 1800-luvun lopun Suomesta?

Kesäinen unelma

- Miten sääty-yhteiskunta tulee esiin lastusta?

Uudisasukas

- Miten kertoja suhtautuu kuvattaviinsa?
- Erittele lastun henkilökuvausta.

Tulivuori sammuessaan

- Lastua voi lukea kirjailijan työn vertauskuvana. Millaista on kirjailijan työ ja elämä lastun mukaan?

Keskustelutehtäviä

Ainoa poika

- Miten lastun kertojan asenteet muuttuvat lastun aikana?
- Minkälaisia teemoja lastussa on?

Wilhelmiina Wäisänen

- Mitä saamme lastun perusteella tietää 1800-luvun lopun Suomesta? Minkälaisia vaiheita Wilhelmiina Wäisänen yhteiskunnallisen nousuun kuuluu? Minkälaisia yhteiskunnan rakenteita lastu heijastaa?
- Miksi Wilhelmiina Wäisänen vaikuttaa olevan tyytyväinen junamatkalla? Etsikää sekä tähän junamatkaan että henkilön elämään liittyviä syitä.
- Miksi hattu on erityisen tärkeä esine lastussa?

Mennyttä kalua

- Onko lastun taiteilijalla mitään toivoa?
- Mikä on hänen taidekäsityksensä?
- Mikä on lastun taiteilijan käsitys ympäristön merkityksestä taiteen tekemiselle?
- Miten taiteilija suhtautuu nykyiseen ympäristöönsä?

Taiteilija joka oli maalannut paljaan naisen

- Mistä asioita taitelijan morsian ja tämän vanhemmat loukkaantuvat?
- Minkälaiset taideteokset herättävät nykyään pahennusta? Miksi?
- Minkälaiset asiat eivät mielestänne sovi kuvataiteen aiheiksi?

Hanna

- Millainen on Hannan naiskuva? Entä *Ruokarouvan*?
- Kuinka pitkään Hanna voi jatkaa sitoutumistaan toisten puolesta tekemiseen? Mitä Hannan pitäisi tehdä nykyisessä tilanteessaan? Miksi?
- Pystyykö Hanna elämään toisella tavalla?
- Lue myös *Toisille*-lastu. Onko toisten hyväksi eläminen tuttua nykyihmisille? Miten sellaista elämäntapaa voi toteuttaa, vai voiko?

Rakkauden kirje

- Pohtikaa, minkälaista on nuoren miehen rakkaus tämän ja *Kesäinen unelma* -lastun mukaan. Minkälaisia rakkauden merkkejä lastuista voi huomata?

Hääpäivänä

- Minkälaisia ohjeita avioliittoneuvojina antaisitte aviopuolisille?
- Vertaa tämän ja *Kielletty hedelmä* -lastun aviomiehen/aviovaimon tilanteita ja rooleja. Ottakaa mukaan käsittelyyn myös *Purjeita kuivaamassa* -lastu.

Ruokarouva

- Mitä saamme tietää lastun rouvan yhteiskunnallisen aseman muutoksesta?
- Mikä on taiteen tehtävä lastun mukaan?
- Mitä naturalismin piirteitä lastussa on?

Kannikka

- Minkälaisia ruokaan ja ravintoon liittyviä uutisia ja artikkeleita lehdissä nykyään on?
- Minkälaista on ruokaan suhtautuminen nykypäivänä? Onko sukupolvien välillä eroavaisuuksia? Entä koti- ja ulkomaiden?
- Minkäläisten vaiheiden kautta tänään syömäsi ruoka on tullut sinun lautasellesi?
- Miksi *Kannikka*-lastu on nykyään tärkeä?

Härkä ja muurahaiset ja Pienet ja suuret

- Lastut ovat ilmestyneet vuonna 1899. Ne ovat tyypillisiä allegorisia lastuja. Miten ne kuvastavat autonomisen Suomen poliittista tilannetta?

Esseetehtäviä

- Vertaile *Ruokarouvaa* ja *Wilhelmiina Wäisästä* yhteiskunnallisen aseman muutoksen kuvaajina.
- Esittele unelmien ja todellisuuden törmäystä Juhani Ahon lastuissa. (Käytä aineistona ainakin kahta lastua.)
- Pohdi Juhani Ahon lastujen perusteella, miten ja mihin kirjallisuus voi vaikuttaa.
- Minkälaisia realismin ja naturalismin tuntomerkkejä Ahon lastuista löytyy?
- Pohdi maatalouden muuttumista *Kannikka*-lastun pohjalta.
- Minkälainen on Ahon lastujen naiskuva? (Käsittele ainakin kahta seuraavista lastuista: *Wilhelmiina Wäisänen*, *Hanna*, *Häpäpäivänä*, *Kielletty hedelmä* ja *Ruokarouva*.)
- Minkälaisen kuvan Ahon lastut antavat avioliitosta? (Käsittele ainakin kahta seuraavista lastuista: *Häpäpäivänä*, *Kielletty hedelmä* ja *Purjeita kuivaamassa*.)
- Tarkastele *Uudisasukas*-lastua vertauskuvana taiteen edelläkävijöistä.

Tehtävät ovat laatineet Anne Helttunen ja Tuula Uusi-Hallila